

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายจิรนิติ หะวานนท์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๓/๒๕๖๗

เรื่องพิจารณาที่ ๑๙/๒๕๖๖

วันที่ ๓๑ เดือน มกราคม พุทธศักราช ๒๕๖๗

ระหว่าง { นายธีรยุทธ สุวรรณเกษร ผู้ร้อง
นายพิธา ลิ้มเจริญรัตน์ หัวหน้าพรรคก้าวไกล ที่ ๑
พรรคก้าวไกล ที่ ๒ ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง หรือไม่

ความเห็น

คดีนี้ ผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ กล่าวอ้างว่า เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔ นายพิธา ลิ้มเจริญรัตน์ ผู้ถูกร้องที่ ๑ เมื่อครั้งเป็นหัวหน้าพรรคก้าวไกล และพรรคก้าวไกล ผู้ถูกร้องที่ ๒ ร่วมกันเสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ยกเลิกมาตรา ๑๑๒ ซึ่งบัญญัติในภาค ๒ ความผิดลักษณะ ๑ ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร หมวด ๑ ว่า ผู้ใดหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้าย พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบห้าปี โดยย้ายไปบัญญัติในหมวด ๔ เพิ่มความเป็นลักษณะ ๑/๒ ตั้งแต่มาตรา ๑๓๕/๕ ถึงมาตรา ๑๓๕/๙ เปลี่ยนแปลงหลักการเดิม ด้วยการลดระวางโทษน้อยกว่าระวางโทษในความผิดฐานหมิ่นประมาทโดยการโฆษณาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๘ และให้เป็นความผิดอันยอมความได้ ให้สำนักพระราชวังเป็นผู้ร้องทุกข์และผู้เสียหายเท่านั้น เป็นการลดสถานะความคุ้มครองสถาบันพระมหากษัตริย์ เปิดโอกาสให้บุคคลทั่วไปก้าวล่วงพระราชอำนาจ โดยการวิพากษ์วิจารณ์พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์โดยไม่มี

ความผิดหรือไม่ต้องรับโทษใด ๆ แม้ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาดังกล่าว ไม่ได้ได้รับการพิจารณาจากสภาผู้แทนราษฎร เนื่องจากรองประธานสภาผู้แทนราษฎรเห็นว่า อาจมีปัญหาขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ แต่ผู้ถูกร้องยังคงมีความประสงค์จะยกเลิกมาตรา ๑๑๒ ให้สำเร็จ ต่อมาเมื่อมีการเลือกตั้งในระหว่างหาเสียงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยเป็นการทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องทั้งสองนำเสนอโนบายให้ยกเลิกมาตรา ๑๑๒ ซึ่งมีเนื้อหาเช่นเดียวกับร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาดังกล่าว ในระหว่างการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีการนำสติ๊กเกอร์สีแดงปิดลงในช่อง “ยกเลิก ม.๑๑๒” บนเวทีหาเสียง ผู้ถูกร้องที่ ๑ ยืนยันว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ จะดำเนินการต่อไปให้สำเร็จ การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองมีเจตนาบ่อนทำลาย ต้อยคุณค่าสถาบันพระมหากษัตริย์และมุ่งผลประโยชน์ทางการเมือง เป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ อันเป็นการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง ผู้ร้องยื่นคำร้องต่ออัยการสูงสุดแล้ว แต่อัยการสูงสุดไม่ดำเนินการภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ได้รับคำร้อง ขอให้มีความสั่งว่าการกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ ให้ผู้ถูกร้องทั้งสองเลิกการกระทำดังกล่าว และเลิกกระทำการเพื่อให้มีการยกเลิกหรือแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

ผู้ถูกร้องทั้งสองยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาและเอกสารประกอบว่า การเสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... เป็นการกระทำตามหน้าที่และอำนาจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๓๓ วรรคหนึ่ง (๒) อีกทั้งประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ไม่ใช่บทกฎหมายกำหนดรูปแบบการปกครองของรัฐ การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายดังกล่าว ย่อมไม่กระทบหรือทำให้รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑ และมาตรา ๒ ล้มไป ไม่มีผลกระทบสิทธิรอน พระราชสถานะและพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา ไม่ได้ยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ แต่เป็นการเสนอเปลี่ยนแปลง เลขมาตราเป็นการจัดหมวดหมู่กฎหมายใหม่ให้เป็นระบบเท่านั้น การบรรยายคำร้องว่าการกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองอาจขัดต่อรัฐธรรมนูญ มีลักษณะเป็นการคาดคะเน ผู้ถูกร้องทั้งสองไม่อาจเข้าใจ ข้อกล่าวหาเพียงพอที่จะชี้แจงได้ คำร้องของผู้ร้องไม่ชอบด้วยกฎหมาย การที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ นำสติ๊กเกอร์สีแดงปิดลงในช่องยกเลิกมาตรา ๑๑๒ เป็นเพียงการแสดงออกเพื่อโน้มน้าวให้ผู้ถามและผู้ฟังการปราศรัย สงบสติอารมณ์ลงก่อนที่จะฟังเหตุผลที่สมควรแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ มากกว่าที่จะยกเลิกมาตราดังกล่าว กรณีไม่ปรากฏเรื่องหรือการกระทำอันเป็นเหตุให้ต้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ

มีคำวินิจฉัย และคำร้องไม่ชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง (๒)

ข้อเท็จจริงรับฟังเป็นยุติตามคำร้อง คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา เอกสาร ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รับฟังได้ว่า เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ในฐานะหัวหน้าพรรค ผู้ถูกร้องที่ ๒ เสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา ยกเลิกมาตรา ๑๑๒ ซึ่งบัญญัติในภาค ๒ ความผิด ลักษณะ ๑ ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร หมวด ๑ ความว่า ผู้ใดหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้ายพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบห้าปี โดยย้ายไปตั้งเป็นลักษณะใหม่ คือ ลักษณะ ๑/๒ ความผิดเกี่ยวกับพระเกียรติของพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และเกียรติยศของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ บัญญัติใหม่เป็น มาตรา ๑๓๕/๕ ถึงมาตรา ๑๓๕/๙ ดังนี้

มาตรา ๑๓๕/๕ ผู้ใดหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้ายพระมหากษัตริย์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๓๕/๖ ผู้ใดหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้ายพระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๓๕/๗ ผู้ใดตีชม แสดงความคิดเห็น หรือแสดงข้อความโดยสุจริต เพื่อรักษาไว้ซึ่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เพื่อธำรงไว้ซึ่งรัฐธรรมนูญ หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะ ผู้นั้นไม่มีความผิดตามมาตรา ๑๓๕/๕ และมาตรา ๑๓๕/๖

มาตรา ๑๓๕/๘ ความผิดฐานในลักษณะนี้ ถ้าผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดพิสูจน์ได้ว่าข้อที่หาว่าเป็นความผิดนั้นเป็นความจริง ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ

มาตรา ๑๓๕/๙ ความผิดฐานในลักษณะนี้เป็นความผิดอันยอมความได้ ให้สำนักพระราชวัง เป็นผู้ร้องทุกข์ และให้ถือว่าเป็นผู้เสียหายในความผิดเกี่ยวกับพระเกียรติของพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และเกียรติยศของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาดังกล่าว รองประธานสภาผู้แทนราษฎร เห็นว่า อาจมีปัญหาขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ให้คืนร่างไปแก้ไขใหม่ ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาดังกล่าวจึงไม่ได้รับการพิจารณาจากสภาผู้แทนราษฎร

ต่อมาเมื่อมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยเป็นการทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องที่ ๑ หาเสียงโดยนโยบายของผู้ถูกร้องที่ ๒ ตามร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ในการหาเสียง นำสติ๊กเกอร์สีแดงปิดลงในช่องยกเลิก มาตรา ๑๑๒ บนเวทีหาเสียง ผู้ถูกร้องที่ ๑ ยืนยันว่าผู้ถูกร้องที่ ๒ จะดำเนินการต่อไปให้สำเร็จ ข้อเท็จจริงยังปรากฏว่า สมาชิกของผู้ถูกร้องที่ ๒ จำนวนมากร่วมกิจกรรมกับบุคคลที่แสดงเจตนาชัดเจนว่าต้องการยกเลิกมาตรา ๑๑๒ โดยอ้างว่ามาตรา ๑๑๒ มีปัญหาและถูกใช้เป็นเครื่องมือทางการเมือง มีเยาวชนจำนวนมากที่ถูกดำเนินคดีตามมาตรา ๑๑๒

สำหรับข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องทั้งสองที่อ้างว่า คำร้องบรรยายการกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสอง อาจจะขัดต่อรัฐธรรมนูญ มีลักษณะเป็นการคาดคะเน ผู้ถูกร้องทั้งสองไม่อาจเข้าใจข้อกล่าวหาได้เพียงพอที่จะชี้แจงได้ นั้น เห็นว่า คำร้อง และคำร้องเพิ่มเติม บรรยายถึงการกระทำไว้แล้ว มีเอกสารภาพนิ่ง บันทึกภาพเคลื่อนไหวและเสียง พร้อมถอดข้อความเป็นลายลักษณ์อักษร แสดงถึงการกระทำที่อ้างว่าเป็นการล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขทั้งหลายของผู้ถูกร้องทั้งสองเพียงพอที่จะเข้าใจได้ ทั้งนี้ ผู้ถูกร้องทั้งสองเข้าใจคำร้องและชี้แจงต่อผู้คัดตรงตามประเด็น คำร้องของผู้ร้องจึงชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๒ แล้ว

พิเคราะห์พยานหลักฐานในสำนวนแล้ว เห็นว่าชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ เป็นสามสถาบันหลักยึดโยงเกื้อกูลรวมกันเป็นประเทศไทย อันเป็นประเพณีการปกครองที่สืบทอดกันตลอดมาเป็นเวลายาวนาน พระมหากษัตริย์ทรงก่อตั้งและต่อสู้ปกป้องประเทศไทยให้คงเป็นเอกราชมาจนถึงปัจจุบัน แม้เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตย สถาบันพระมหากษัตริย์ยังคงเป็นที่เคารพและเป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชนตลอดมา โดยพระมหากษัตริย์ทรงอยู่เหนือการเมือง สถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ เป็นความมั่นคงที่จะต้องช่วยกันรักษาไว้ การทำลายสถาบันใดสถาบันหนึ่ง ประเทศไทยย่อมไม่อาจดำรงอยู่ได้ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ และรัฐธรรมนูญทุกฉบับก่อนหน้านั้นรับรองให้ความคุ้มครองพระมหากษัตริย์ให้ทรงดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะ ผู้ใดจะละเมิดมิได้ อันเป็นประเพณีปฏิบัติที่ยึดถือตลอดมาโดยไม่เคยเกิดความขัดแย้งหรือมีความพยายามที่จะก้าวล่วงสถาบันพระมหากษัตริย์ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ จึงบัญญัติไว้ในลักษณะ ๑ ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรว่า ผู้ใดกระทำการด้วยการหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้ายพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ เป็นความผิดและ

ต้องรับโทษ อันเป็นบทบัญญัติคุ้มครองสถาบันพระมหากษัตริย์ ในฐานะประมุขของชาติ ซึ่งถือเป็นความสำคัญอย่างยิ่งของประเทศชาติ

คดีมีประเด็นที่ต้องพิจารณาว่า การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง หรือไม่ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า บุคคลจะใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมิได้ โดยการกระทำอันเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ศาลรัฐธรรมนูญเคยมีคำวินิจฉัยที่ ๖/๒๕๔๓ ว่า “พระมหากษัตริย์ทรงเป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตย ทรงดำรงอยู่เหนือการเมือง และทรงดำรงไว้ซึ่งความเป็นกลางทางการเมือง” คำวินิจฉัยที่ ๓/๒๕๖๒ ว่า “การกระทำอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๒) ไม่จำกัดถึงขนาดมีเจตนาที่จะล้มล้างหรือทำลายให้สิ้นไป ทั้งยังไม่จำกัดขนาดตั้งตนเป็นศัตรูหรือฝ่ายตรงข้ามเท่านั้น เพียงแค่กระทำที่มีลักษณะขัดขวางหรือสกัดกั้นมิให้เจริญก้าวหน้า หรือการกระทำที่ก่อให้เกิดผลเป็นการบ่อนทำลาย จนเกิดความชำรุดทรุดโทรมเสื่อมทราม หรืออ่อนแอลง ก็ถือเป็นการกระทำที่เป็นปฏิปักษ์แล้ว หากต้องมีเจตนาประสงค์ต่อผลหรือต้องรอให้เกิดความเสียหายร้ายแรงเสียก่อนไม่ ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นมาตรการป้องกันความเสียหายร้ายแรงที่อาจจะเกิดแก่สถาบันหลักของประเทศไว้ก่อน ... คณะกรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้อง ย่อมทราบดีว่า ทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี เป็นพระราชธิดาพระองค์ใหญ่ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทั้งยังเป็นพระเชษฐภคินีในสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว แม้ทรงกราบถวายบังคมลาออกจากฐานันดรศักดิ์ไปแล้ว แต่ยังคงดำรงอยู่ในฐานะสมาชิกแห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ การกระทำของผู้ถูกร้องเป็นการนำสมาชิกชั้นสูงในพระบรมราชวงศ์มาเป็นฝักฝ่ายในทางการเมือง ทั้งยังเป็นกระทำที่วิญญูชนคนไทยทั่วไปย่อมรู้สึกได้ว่าสามารถทำให้สถาบันพระมหากษัตริย์ของไทยที่เป็นศูนย์รวมใจของคนไทยทั้งชาติ ต้องถูกนำไปใช้เพื่อความได้เปรียบทางการเมืองอย่างแยบยลให้ปรากฏผลเสมือนเป็นฝักฝ่ายทางการเมือง และมุ่งหวังผลประโยชน์ทางการเมืองโดยไม่คำนึงถึงหลักการพื้นฐานสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เป็นการสุมเสี้ยมต่อการสูญเสียสถานะที่จะต้องอยู่เหนือการเมือง และดำรงความเป็นกลางในทางการเมือง อันเป็นจุดเริ่มต้นของการเขาะกร่อนบ่อนทำลาย เป็นเหตุให้ชำรุดทรุดโทรม เสื่อมทรามหรืออ่อนแอลงเข้าลักษณะของการกระทำที่อาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมี

พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามมาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๒) อย่างชัดเจนแล้ว ...” และคำวินิจฉัยที่ ๑๙/๒๕๖๔ ว่า “การกระทำที่มีเจตนาทำลายล้างสถาบันพระมหากษัตริย์โดยชัดแจ้งเป็นการเซาะกร่อนบ่อนทำลายการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข” ดังนั้น เห็นได้ว่า ศาลรัฐธรรมนูญวางบรรทัดฐานเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขว่า พระมหากษัตริย์ทรงดำรงสถานะอยู่เหนือการเมือง และเป็นกลางทางการเมือง การกระทำใด ๆ ทั้งการส่งเสริมหรือทำลายให้สถาบันพระมหากษัตริย์สูญเสียด้านที่จะต้องอยู่เหนือการเมืองหรือดำรงความเป็นกลางทางการเมืองย่อมเป็นการเซาะกร่อนบ่อนทำลาย เป็นเหตุให้ชำรุดทรุดโทรม เสื่อมทรามหรืออ่อนแอลง เข้าลักษณะเป็นการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

มีปัญหาต้องวินิจฉัยก่อนว่า การเสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (แก้ไขเกี่ยวกับความผิดฐานหมิ่นประมาท) ของผู้ถูกร้องต่อสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔ เป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขหรือไม่ เห็นว่า การที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ กับพวก เสนอร่างพระราชบัญญัติต่อสภาผู้แทนราษฎรเป็นไปตามหน้าที่และอำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๓๓ วรรคหนึ่ง (๒) โดยเสนอให้นำมาตรา ๑๑๒ ของประมวลกฎหมายอาญา ออกจากลักษณะ ๑ ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร ไปบัญญัติไว้เป็นลักษณะใหม่ มีบทบัญญัติให้อ้างความสุจริตและให้พิสูจน์ความจริงในข้อความการหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้ายสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นการขยายข้อความดังกล่าวออกสู่สาธารณชน และการบัญญัติให้เป็นความผิดอันยอมความได้ โดยให้สำนักพระราชวังเป็นผู้ร้องทุกข์และผู้เสียหาย เป็นการตั้งสถาบันพระมหากษัตริย์ซึ่งทรงดำรงสถานะที่ผู้ใดจะละเมิดมิได้ลงมาเป็นคู่ความในศาล อันจะนำมาซึ่งการเซาะกร่อนบ่อนทำลายการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข อย่างไรก็ตาม การเสนอร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวต้องผ่านการพิจารณาให้ความเห็นชอบของฝ่ายนิติบัญญัติ และศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่และอำนาจในการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายหรือร่างกฎหมายดังกล่าวด้วย การใช้หน้าที่และอำนาจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเสนอร่างพระราชบัญญัติย่อมไม่อยู่ในความหมายของการใช้สิทธิหรือเสรีภาพของปวงชนชาวไทย รัฐธรรมนูญและกฎหมายบัญญัติกระบวนการจัดการแก้ไขปัญหานี้ไว้ต่างกัน

มีประเด็นที่ต้องวินิจฉัยต่อไปว่า ผู้ถูกร้องทั้งสองมีการกระทำอื่นใดถึงขนาดเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขหรือไม่ เห็นว่า ภายหลังจากการเสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาดังกล่าวแล้ว ผู้ถูกร้องทั้งสอง

นำประเด็นการแก้ไขดังกล่าวไปใช้ในการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกของผู้ถูกร้องที่ ๒ ร่วมทำกิจกรรมกับกลุ่มบุคคลที่มีเจตนาชัดเจนว่าเป็นปฏิปักษ์ต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ กล่าวหาว่าสถาบันพระมหากษัตริย์มีปัญหา เป็นเหตุให้มีการเรียกร้องให้ยกเลิกหรือแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ข้อเท็จจริงปรากฏตามหนังสือของสำนักข่าวกรองแห่งชาติ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และสภาความมั่นคงแห่งชาติ และคำเบิกความของผู้ถูกร้องทั้งสองต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า ผู้ถูกร้องทั้งสองและสมาชิกของผู้ถูกร้องที่ ๒ มีพฤติการณ์แสดงความคิดเห็นหรือเข้าร่วมการประชุมที่มีการรณรงค์ให้ยกเลิกหรือแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ และเป็นผู้ดำเนินการขอให้ปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาในข้อหาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ หรือเป็นผู้กระทำความผิดในข้อหาดังกล่าวเสียเอง ผู้ถูกร้องที่ ๑ ร่วมแสดงความคิดเห็นในการหาเสียงกับกลุ่มบุคคลที่ต้องการยกเลิกหรือแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ โดยนำสติ๊กเกอร์สีแดงปิดลงในช่องยกเลิกมาตรา ๑๑๒ การกระทำหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้าย ย่อมเป็นความผิดอาญาในเนื้อหาและเป็นการกระทำที่ขัดต่อศีลธรรมพื้นฐานของบุคคลทั่วไป ไม่ว่าจะกระทำต่อบุคคลใด ผู้กระทำย่อมสมควรได้รับโทษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อประมุขของรัฐซึ่งเป็นสัญลักษณ์ความมั่นคงของชาติ ยิ่งไม่สมควรกระทำอย่างยิ่ง มาตรา ๑๑๒ มิได้เป็นปัญหาหรือให้โทษต่อสุจริตชนโดยทั่วไป เพราะเป็นสิ่งสุจริตชนไม่กระทำอยู่แล้ว การกระทำความผิดเดียวกันอาจกำหนดอัตราโทษที่แตกต่างกันได้ตามลักษณะบุคคลของผู้กระทำ ผู้ถูกกระทำ และพฤติการณ์ของการกระทำ เช่น เจ้าพนักงานกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมีอัตราโทษสูงกว่าบุคคลทั่วไปกระทำความผิด สำหรับการกระทำความผิดต่อบุคคลซึ่งมีสถานะแตกต่างกัน เช่น การฆ่าบุพการีมีอัตราโทษสูงกว่าการฆ่าบุคคลทั่วไป หรือการดูหมิ่นเจ้าพนักงานมีอัตราโทษสูงกว่าการดูหมิ่นบุคคลทั่วไป การกำหนดอัตราโทษที่กระทำต่อประมุขของรัฐซึ่งกระทบถึงความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรย่อมต้องมีอัตราโทษสูงกว่าอัตราโทษที่กระทำต่อบุคคลทั่วไป การนำบทบัญญัติความผิดตามมาตรา ๑๑๒ ออกจากลักษณะความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรที่ดี การแก้ไขเพื่อลดอัตราโทษก็ดี ยอมให้ผู้กระทำความผิดอ้างความสุจริตก็ดี ยอมให้พิสูจน์ความจริงในข้อความที่กระทำความผิดก็ดี รวมถึงการให้เป็นความผิดอันยอมความได้ก็ดี ย่อมเป็นการลดความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ กระทบต่อความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร เป็นการบ่อนทำลาย จนเกิดความชำรุดทรุดโทรม เสื่อมทราม หรืออ่อนแอลง สำหรับข้ออ้างที่อ้างว่า มาตรา ๑๑๒ ถูกนำไปใช้เป็นเครื่องมือทางการเมืองเพื่อกลั่นแกล้งบุคคล นั้น ซึ่งปัญหาก็ไม่ได้มาจากบทบัญญัติมาตรา ๑๑๒ แต่เป็นปัญหาที่เกิดจากผู้ใช้งบบังคับกฎหมายไม่สุจริต ใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือเพื่อกลั่นแกล้งบุคคลอื่น ซึ่งจะต้องแก้ปัญหาคือผู้ใช้งบบังคับกฎหมาย การแก้ไขบทบัญญัติมาตรา ๑๑๒ ไม่ใช่การแก้ปัญหาคือตรงต่อเหตุ

นอกจากนี้ บุคคลที่ถูกดำเนินคดีในฐานความผิดตามมาตรา ๑๑๒ ล้วนแต่มีข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบความผิดตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ เมื่อพิจารณาประกอบกับพฤติการณ์ในการเข้าร่วมกิจกรรม การให้ความช่วยเหลือในการขอลปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหา ย่อมแสดงให้เห็นเจตนาบ่อนทำลายให้เกิดความชำรุดทรุดโทรม เสื่อมทราม หรืออ่อนแอลง ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์และความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร อันถือว่าเป็นการกระทำเพื่อล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยไม่อาจรอให้เกิดความเสียหายร้ายแรงเสียก่อน

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองไม่ว่าด้วยการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา การสื่อความหมายโดยวิธีอื่น การอภิปรายหาเสียง หรือชักชวนด้วยประการใด ๆ เพื่อให้มีการยกเลิกหรือแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ เป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง และสั่งการให้ผู้ถูกร้องทั้งสองเลิกการกระทำดังกล่าว รวมทั้งเลิกกระทำการนั้นที่จะเกิดขึ้นในอนาคตด้วย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคสอง

(นายจิรนิติ หะวานนท์)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ